

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	7
İÇİNDEKİLER.....	11
GİRİŞ	19

Birinci Bölüm

GENEL KAMU HUKUKU

1.1. GENEL KAMU HUKUKU DALI	29
1.2. GENEL KAMU HUKUKU DERSİ.....	33
1.3. GENEL KAMU HUKUKU DERSİNİN GEREKLİLİĞİ VE FAYDASI.....	37
1.4. GENEL KAMU HUKUKU ALANINA KARŞILAŞTIRMALI BAKMAK.....	39
1.5. GENEL KAMU HUKUKCUSU OLARAK İBN HALDUN	41

İkinci Bölüm

MODERN DEVLETİN HUKUKİ GÖRÜNÜMÜ

2.1. GENEL OLARAK DEVLET	49
2.2. MODERN DEVLET VE TEMEL NİTELİKLERİ	52
2.2.1. Ulus Devlet.....	53
2.2.2 Hukuk Devleti.....	55
2.2.3. İnsan Hakları	56
2.3. MODERN DEVLETİN KURUCU UNSURLARI.....	57
2.3.1. Egemen Otorite.....	58
2.3.1.1. Otorite ve İktidar Kavramları.....	60
2.3.1.2. Meşruiyet	61
2.3.2. Nüfus.....	62
2.3.3. Ülke	62
2.3.4. Daimi Örgütlenme	63
2.3.4.1. Devletin Tüzel Kişiği.....	63
2.3.4.2. Meşru Şiddet Tekeli	64
2.4. DEVLET BİÇİMLERİ.....	65
2.4.1. Siyâsî Sistem.....	65

2.4.1.1. Kuvvetler Ayrılığı İlkesi	66
2.4.2. Ülkesel Örgütlenme Biçimi	68
2.4.2.1. Üniter Devlet.....	68
2.4.2.2. Federasyon	68
2.4.2.3. Konfederasyon.....	70
2.5. İBN HALDUN'A GÖRE DEVLETİN UNSURLARI.....	70
2.5.1. Sosyal Güç Dayanışması Unsuru	70
2.5.2. Nüfus Unsuru.....	74
2.5.3. Ülke Unsuru	74
2.5.4. İktidar Unsuru.....	74
2.5.4.1. Otorite ve İktidar Ayrımı	75
2.5.4.2. Şiddet Tekeli.....	75

Üçüncü Bölüm

İLK ÇAĞ

3.1. ESKİ YUNAN'DA DEVLET VE ÖNEMLİ SİYASİ DÜŞÜNÜRLER	78
3.1.1. Polis: Site ya da Şehir Devleti.....	78
3.1.2 Siyasî Düşünce	81
3.1.2.1. Sofistler	81
3.1.2.2. Platon: Ütopyacı Düşünürlerin Öncüsü.....	83
3.1.2.2.1. Hayatı ve Eserleri	83
3.1.2.2.2. Toplum ve Devlet Teorisi	85
3.1.2.2.3. Siyaset	92
3.1.2.2.4. Adalet.....	93
3.1.2.2.5. Günümüze Etkisi	94
3.1.2.3. Aristo: Realist Düşünürlerin Öncüsü	94
3.1.2.3.1 Hayatı	94
3.1.2.3.2. Toplum ve Devlet Teorisi	95
3.1.2.3.3. Orta Sınıf	97
3.1.2.3.4. Adalet Anlayışı	97
3.1.2.3.5. Devlet Biçimleri.....	98
3.1.2.3.6. Yönetimlerin değişmesi kuralı.....	100
3.1.2.3.7. Etkisi.....	100

3.2. ROMA'DA DEVLET GÖRÜŞÜ.....	104
3.2.1. Cumhuriyet: Kuvvetler Dengesi	104
3.2.2. Devlet Teorisi	104
3.2.3. Devlet Düşünürleri	106
3.2.3.1. Polybios: Roma Cumhuriyetinin Hayranı Yunanlı Bir Tarihçi.....	106
3.2.3.2. Çiçero: Karma Rejimin Savunucusu Edebiyatçı, Hukukçu ve Devlet Adamı Düşünür.....	107
3.3. DİĞER ÖNEMLİ DÜŞÜNÜRLER.....	108
3.4. İBN HALDUN'UN TOPLUM GÖRÜŞÜ	110

Dördüncü Bölüm

ORTA ÇAĞ

4.1. BATI DÜNYASI	115
4.1.1. Feodal Düzen	115
4.1.2. Burjuvazinin Yükselişi.....	118
4.1.3. Siyasal Düşünce.....	118
4.1.3.1. Devlet Anlayışı.....	118
4.1.3.2. Hristiyanlık	119
4.1.4. Önemli Siyasal Düşünürler	120
4.1.4.1 Aquinolu Thomas	120
4.1.4.2. Podovalı Marsilius	121
4.1.5. Diğer Önemli Düşünürler	122
4.2. İSLAM DÜNYASI	123
4.2.1. Sosyal ve Siyasi Koşullar	123
4.2.2. Önemli Kamu Hukukçuları ve Devlet Düşünürleri.....	128
4.2.2.1. Farabi	129
4.2.2.1.1. İnsan Doğası	132
4.2.2.1.2. Toplum ve Siyaset Teorisi.....	133
4.2.2.2. Mâverdî.....	172
4.2.2.3. İbn Sina.....	176
4.2.2.3.1. Toplum Teorisi.....	176
4.2.2.3.2. Devlet Teorisi	176
4.2.2.4. Gazali.....	177
4.2.2.4.1. Genel Olarak.....	177

4.2.2.4.2. Toplum ve Devlet Görüşü	179
4.2.2.4.3. Adalet Anlayışı	181
4.2.2.4.4. Halkın Avukatlığı: Bilge Kamu Denetçisi işlevi	182
4.2.2.4.5. Devletin Çöküş Sebepleri	183
4.2.2.5. İbn Rüşd	184
4.2.2.6. İbn Haldun'un İbn Sina ve Farabi eleştirisi.....	185
4.2.2.7. Mevlana	186
4.2.2.7.1. Genel Olarak	186
4.2.2.7.2 Hukuk, Hukukun Üstünlüğü ve Adalet Düşüncesi.....	187
4.2.2.8. Sadi Şirazi	193
4.2.2.8.1. Genel Olarak	193
4.2.2.8.2. Siyâsî Düşünür Olarak Sadi.....	194
4.2.2.8.3. Akılçi Bir Devlet Felsefesi	195
4.2.2.8.4. Çoban Metaforu ve Zîmni Toplumsal Sözleşme	197
4.2.2.8.5. Siyâsî Meşruiyet	198
4.2.2.8.6. Baskıcı Politikaların ve İnsan Hakları İhlallerinin Zararı	199
4.2.3. Diğer Önemli Düşünürler	199

Beşinci Bölüm

ERKEN MODERN DÖNEM

5.1. MAKYAVEL : İKTİDARIN HİZMETİNDE EMPİRİZM.....	204
5.1.1. Genel Olarak.....	204
5.1.2. Yönetim Biçimleri	205
5.1.3. Prens'te Türkler ve Türkiye.....	207
5.1.3.1. Koloniler Oluşturanın Yararı	208
5.1.3.2. Türkiye ve Fransa Devlet Biçimlerinin Farklılığı.....	208
5.1.3.3. Türklerin Rumeli'de İlerlemesi.....	209
5.2. JEAN BODIN: EGEMENLİK TEORİSİ VE OSMANLI	210
5.2.1. Genel Olarak	210
5.2.2. Bodin'in Döneminde Osmanlı Devleti ve Fransa	212
5.2.2.1. Batı'da Dönemin Osmanlı Algısı.....	214
5.2.2.2. Fransa- Osmanlı İttifakı	216

5.2.3.	Dönemin Osmanlı Devlet Yapısı ve Egemenlik Anlayışı	218
5.2.4.	Bodin'e Bir Esin Kaynağı Olarak Osmanlı Devleti	220
5.2.4.1.	Doğru ve Adil Devlet Modeli	220
5.2.4.2.	Dinî Hoşgörü Modeli	221
5.2.4.3.	Kurumsal Reform Modeli	222
5.2.5.	Bodin'de Devlet Tanımı, Devletin Egemenlik Unsuru ve Nitelikleri.....	224
5.2.5.1	Devlet Tanımı	224
5.2.5.2.	Devletin Egemenlik Unsuru.....	224
5.2.6.	Egemenliğin Nitelikleri ve Osmanlı Devleti ile Karşılaştırılması	225
5.2.6.1.	Mutlaklık	225
5.2.6.2.	Sürekllilik.....	227
5.2.6.3.	Bölünmezlik ve Devredilemezlik	228
5.2.7.	Devlet Türleri ve Bodin'in Tercihi.....	230
5.2.7.1	Devlet Biçimleri ve Devlet-Hükümet Ayrımı.....	230
5.2.7.2.	Monarşiyi Tercih Gerekçeleri	231
5.2.7.3.	Monarşî Biçimleri ve Osmanlı Devleti	233
5.2.8.	İbn Haldun'da Devlet ve Egemenlik	236
5.3.	THOMAS HOBBES: TOTALİTER İKTİDAR	241
5.3.1.	Doğa Durumu ve Sözleşme Düşüncesi.....	242
5.3.1.1	Doğa Durumu	242
5.3.1.2.	Toplumsal Sözleşme Yorumu	244
5.3.2.	Devlet Teorisi	245
5.3.3.	Modern Devlet Biçimlerine Etkisi.....	248
5.4.	JOHN LOCKE: SİYASİ LIBERALİZM	249
5.4.1.	Genel Olarak	249
5.4.2.	Doğa Durumu ve Sözleşme Düşüncesi	250
5.4.2.1	Doğa Durumu	250
5.4.2.2.	Sözleşme Teorisi.....	251
5.4.3.	Devlet Teorisi	252
5.4.4.	Modern Devlet Biçimlerine Etkisi.....	254
5.5.	DİĞER ÖNEMLİ DÜŞÜNÜRLER.....	256
5.6.	İSLAM DÜNYASI	257
5.6.1.	Abdurrahman Cami.....	257

5.6.1.1.	Genel Olarak	257
5.6.1.2.	Devletin Varlık Nedeni	259
5.6.1.3.	Adalet Düşüncesi	259
5.6.2.	Osmanlı Düşünürleri	260
5.6.2.1.	Tursun Bey	260
5.6.2.2.	Taşköprülüzâde	262
5.6.2.3.	Kınalızâde	264
5.6.2.3.1.	Toplum Görüşü	264
5.6.2.3.2.	Devlet Görüşü	265
5.6.2.3.3.	Adalet Görüşü	266
5.7.	DİĞER ÖNEMLİ DÜŞÜNÜRLER	267
5.8.	İBN HALDUN'A GÖRE İNSAN DOĞASI VE İKTİDAR OLGUSU	269

Altıncı Bölüm

MODERN DÖNEM

6.1.	MONTESQUIEU: KUVVETLER AYRILIĞI.....	272
6.1.1.	Yönetimleri Sınıflandırması.....	272
6.1.2.	Kuvvetler Ayrılığı İlkesinin Anlamı	273
6.2.	JEAN JACQUES ROUSSEAU: HALK EGEMENLİĞİ	274
6.2.1.	Genel Olarak	274
6.2.2.	Doğa Durumu ve Sözleşme Düşüncesi.....	276
6.2.2.1.	Doğa Durumu	276
6.2.2.2.	Sözleşme Düşüncesi	277
6.2.3.	Devlet Teorisi	279
6.2.4.	Modern Devlet Biçimlerine Etkisi	280
6.3.	KARL MARKS: BURJUVA DEVLETİN ELEŞTİRİSİ	288
6.4.	KELSEN: NORMALAR HİYERARŞİSİ	289
6.5.	DİĞER ÖNEMLİ DÜŞÜNÜRLER	292
6.6.	MÜSLÜMAN DÜŞÜNÜRLER	293
6.6.1.	Tunuslu Hayreddin Paşa	293
6.6.2.	Ahmet Cevdet Paşa	295
6.6.2.1.	Toplum Görüşü	296
6.6.2.2.	Devlet Görüşü	296
6.6.2.3.	Devletin hastalıklarının tedavisi	297
6.6.3.	Muhammed İkbal	299

Yedinci Bölüm**DEVLETİN KAYNAĞINA İLİŞKİN TEORİLER**

7.1.	TOPLUMSAL SÖZLEŞME TEORİLERİ	304
7.1.1.	Klasik Toplumsal Sözleşme Teorileri	304
7.1.2.	Modern Sözleşme Teorisyenleri	307
7.2.	BİYOLOJİK TEORİ	311
7.3.	AİLE TEORİSİ	318
7.4.	KUVVET VE MÜCADELE TEORİSİ	320
7.4.1.	Başlıca Teorisyenleri	320
7.5.	İBN HALDUN'UN TOPLUM VE DEVLET TEORİSİNİN ÖZGÜNLÜĞÜ	322
7.6.	İBN HALDUN VE SİYASİ REJİMLER	324
7.6.1.	Siyasî Meşruiyet	328
7.6.2	İktidarın Kişiselleşmesi	330
7.6.3	Devletin Ömrü, Kuşaklar ve Dönemler Kuramları	331
7.6.3.1.	Devletlerin Ömrü	331
7.6.3.2.	Kuşaklar Kuramı	332
7.6.3.3.	Dönemler Kuramı	333
7.6.3.3.1.	Birinci dönem: Zafer	334
7.6.3.3.2.	İkinci dönem: Mutlak iktidar	335
7.6.3.3.3.	Üçüncü Dönem: Huzur ve İstikrar	336
7.6.3.3.4.	Dördüncü Dönem: Kanaat ve Barış	337
7.6.3.3.5.	Beşinci Dönem: İsraf ve Savurganlık	337

Sekizinci Bölüm**DEVLET İKTİDARININ SINIRLANDIRILMASI VE İNSAN HAKLARI**

8.1.	DEVLET İKTİDARININ SINIRLANMASINA İLİŞKİN KADİM DÜŞÜNCELER	340
8.1.1.	Genel Olarak	340
8.1.2.	Bodin'e Göre Egemenlik Yetkisinin Kullanılmasının Sınırları	342
8.1.3.	Bodin'den Sonrası	345
8.1.4.	Başgil'e Göre Hukukun Üstünlüğü İlkesinin Teorik ve Pratik Boyutları	345
8.1.4.1	Kanun ve Hak	346
8.1.4.2.	Hukukun Üstünlüğü	347
8.1.4.3.	Hâkimlerin Rolü	348

8.2.	DEVLET İKTİDARININ İNSAN HAKLARI ARACILIĞIYLA SINIRLANDIRILMASI.....	349
8.2.1.	Uluslararası Örgütler ve İnsan Hakları Sözleşme ve Mekanizmaları	350
8.2.1.1.	Avrupa Konseyi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi.....	350
8.2.1.2.	Birleşmiş Milletler Bağlamında İnsan Hakları.....	352
8.2.1.3.	İİT ve Bağımsız Daimi İnsan Hakları Komisyonu	353
8.2.2.	İç Hukukta İnsan Hakları Mekanizmaları	357
8.2.2.1.	Anayasa Mahkemesine Bireysel Başvuru.....	357
8.2.2.1.	Dilekçe ve Bilgi Edinme Hakları.....	358
8.2.2.2.	Kamu Denetçisine Başvurma Hakkı	359
8.2.2.1.	İnsan Hakları, İşkence ve Ayrımcılığa Karşı Başvuru hakkı.....	361
8.3.	MUKADDİME'DE ADALET	362
8.3.1.	Genel Olarak	362
8.3.2.	Hukuk ve Adalet Teorisi	363
8.3.3.	Adalet Dairesi	366
8.3.4	Devletsiz Toplumda Hukuk ve Adalet	368
8.3.5.	Devletli Toplumda Hukuk ve Adalet	370
8.4.	MUKADDİME'DE İNSAN HAKLARININ KORUNMASI	378
8.4.1.	İnsan Hakları İhlali İddiasının Devlete Karşı İleri Sürülebilmesi	378
8.4.2.	İnsan Haklarının Çiğnenmesi Kavramı	380
8.4.3.	“insanların Hakları” Kavramını Kullanan İlk Düşünür	384
SONUÇ.....	387	
KAYNAKÇA.....	391	
YAZARIN YAYINLANMIŞ KİTAPLARI.....	409	